

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris

der Redactie:

Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes

Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f250 per halfjaar bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland f750 en voor Ned-Indië f6.— per jaar.

Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: De waarde van het Oude Testament. I. — Uit de Schrift: Een vriend van God (Jac. 2 vs 23b). — Kerkelijk Leven: Meij. H. S. S. Kuyper † Dr Berkhoff over het woord „tempel“. — Punten van overeenkomst. I. Justus-commissie Rotterdam-Delfshaven. — Lit. en Kunst: „Gode goochelaartjes“, door Augusta de Wit. II. Meij. H. S. S. Kuyper † — Het Boek v. d. Week: Christus en het Menschelek Lijden. — Uit de Historie: De Vereniging van 1892. — Zending en Evangelisatie: Incidenteële samenwerking. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

De waarde van het Oude Testament

door Dr W. H. GISPEN, V.D.M. te Delft.

I.

Wie van onze vroegere Nederlandsche schilders houdt, wordt telkens weer getroffen door hun kous van Bijbelsche onderwerpen. En daarbij werd het Oude Testament heus niet verwaarloosd.

Rembrandt schilderde o.a. het offer van Manoah, tafereelen uit het boek Ester en het groote doek, nu in het Mauritshuis, waarop David voor Koning Saul de harp speelt. Govert Flincks schilderij van Izaaks zegening van Jakob is één van de bekendste bewijzen voor onze stelling. De verrassing van de in 1926 gehouden Jan Steen-tentoonstelling in Leiden was, dat ook deze wel Bijbelsche schilderijen bleek gemaakt te hebben. We noemen slechts van de aan het Oude Testament ontleende voorstellingen: Simson in de handen der Filistijnen, en Ahasverus in woede ontstoken.

Ook in de letterkunde koos men vroeger Oud-Testamentische onderwerpen. Vondels „Adam in ballingschap“, „Jozef in Dothan“, „Jeftha“ en andere tragedies, steunen rechtstreeks op het Oude Testament, evenals Miltons „Paradise Lost“. En hoe vertolkte onze groote dichter in zijn „Gijzbrecht van Amstel“ het Serafijnenlied van Jesaja 6. Ook 'n Bilderdijk en Da Costa in lateren tijd, om van 'n Beets en Willem de Mérode nog te zwijgen, hebben verhalen in het Oude Testament als inspireerend bevonden. Hoeveel machtige brokken proza zijn ook tegenwoordig gewijd aan Oud-Testamentische figuren als bij voorbeeld de profeten. Zelfs door hen, die nu niet direct zoo'n hooge waarde aan de overige deelen van het Oude Testament toekennen. Waarlijk, 'n boek, dat zóó bevruchtend (ook op muzikaal gebied) gewerkt heeft en nog werkt, kan misschien niet te hoog worden getaxeerd. En de moderne schilderkunst is door het nagenoeg geheel loslaten van Oud-Testamentische motieven niet populairder of wil men: begrijpelijker geworden.

Wanneer ik dan ook voorts deze zijde van het Oude Testament, den Bijbel als boek van schoonheid, niet bespreek, is dat, om de veel gewichtiger vraag te overwegen: welke waarde heeft het Oude Testament, moet het Oude Testament hebben voor ons, Gereformeerde Christenen? De waarde, die het heeft, zullen we er na moeten toekennen. Het mag niet onderschat, maar ook niet overschat worden. Beide is gebeurd en gebeurt helaas nog.

Men kan namelijk, wat de waardeering van het Oude Testament in de Christelijke Kerk betreft, onderscheiden tusschen 'n Marcionietische lijn (dat is de lijn der onderschatting van het Oude Testament) en 'n Judaïstische lijn, die onder invloed van het na-exilische Jodendom het Oude Testament overschat. En daardoor van invloed dreigt te berooven.

De juiste schatting van het Oude Testament is de Nieuw-Testamentische of wil men: door den Christus Zelf en Zijn apostelen, vooral Paulus, ons geboden. De Marcionietische lijn voedt de anti-semietische eischen van de nationaal-socialisten (al komen deze er hoe langer hoe meer van terug) en de „Deutsch-Kirchliche Bewegung“ in Duitschland. De Judaïstische lijn

mondt in het seculenwezen van Sabbathisten, Zevende Dags-Adventisten en Chilastische stroomingen ook van tegenwoordig. De Nieuw-Testamentische beschouwing alleen taxeert het Oude Testament op de juiste waarde en doet recht ook aan zijn zelfgetuigenis. Maar schijnt, aan den anderen kant, niet alle moeilijkheden, die het Oude Testament ons biedt, op te lossen. 'n Voor-aanstaand Gereformeerd onderzoeker spreekt zelfs van „Het probleem van het Oude Testament“. (Dr A. Noordt, 1927.)

De eerste vraag, die we echter moeten beantwoorden, is niet moeilijk. Wat we onder het Oude Testament verstaan, is spoedig gezegd. De naam is ontleend aan Paulus, die het in II Cor. 3:14 heeft over de Joden, wier „zinnen zijn verhard geworden. Want tot op den dag van heden blijft hetzelfde deksel in het lezen des Ouden Testaments, zonder ontdekt te worden, hetwelk door Christus te niet gedaan wordt.“ Paulus moge die uitdrukking „Oude Testament“ bedoeld hebben in den zin van „verbond“, dus niet als litteraire grootheid, het is aan deze uitdrukking te danken, dat de Kerk de twee deelen van de Schrift ging onderscheiden als „Oude“ en „Nieuwe Testament“. Daarnaast spreekt men echter ook van „Oude Testament“ en „Nieuwe Testament“ in den zin van „oude en nieuwe bedeeling van het ééne verbond der genade“. Wij hebben het hier voornamelijk over het Oude Testament als het eerste deel van onzen Bijbel, de Schrift, die voor ons Goddelijk gezag heeft. De zoogenaamde apocriefe boeken, die de Roomschen aanvaarden, hebben voor ons Protestanten een zoodanig gezag niet.

Dit Oude Testament nu wordt door de Joden verdeeld in drieën: de Wet of Thora (het best weer te geven met „onderwijzing“), de Profeten en de hagiografa, heilige geschriften of Psalmen. Tot de Wet of Thora worden dan gerekend de vijf boeken van Mozes. De Profeten worden onderscheiden in vroegere profeten (te weten de boeken Jozua, Richteren, Samuel en Koningen), en in latere profeten (te weten Jesaja, Jeremia, Ezechiël en de twaalf kleine profeten). Tot de hagiografa of heilige geschriften behooren Psalmen, Spreuken, Job; Hooglied, Ruth, Klaagliederen, Prediker, Ester; Daniël, Ezra, Nehemia en de Kronieken.

In deze volgorde (de onze in de Statenvertaling is aan de Zeventigen ontleend en neemt de Joodsche driedeeling niet in acht) trof Jezus den Oud-Testamentischen canon aan en in zijn toen reeds afgesloten zijn hebben Jezus en de Apostelen hem aanvaard als zoodanig: als canoniek, als bekleed met Goddelijk gezag. Hij kwam (en daar hebt ge de Joodsche driedeeling in Zijn eigen woorden tot de discipelen na Zijn opstanding), om „de Wet van Mozes en Profeten en Psalmen te vervullen“ (Lucas 24:44). Maar ook: Hij erkende het Oude Testament als één eenheid, daar Hij spreekt van „de Schrift“ en „de Schriften“, een éénheid, waarvan Hij goddelijk gezag toekent, want Jezus acht het einde van alle tegenspraak (denk maar aan de verzoeking in de woestijn) het: „er staat geschreven“. Eveneens beschouwt hij het Oude Testament als een program, dat Hij komt vervullen, afwerken en in dit verband spreekt hij van: „het moest of het moet“. „Moest de Christus niet alle deze dingen lijden en zoo in Zijne heerlijkheid ingaan?“ Ook is het merkwaardig, dat Jezus zich soms op een schijnbare kleinigheid in het Oude Testament als gezaghebbend beroept, bij voorbeeld als Hij tegenover de Sadduceën, die de opstanding loochenen, zegt, dat God in de Schrift genoemd wordt „de God Abrahams, Izaaks en Jakobs“ en toch een God der levenden is. En (wat wel onderstreept mag worden) in Jezus' woorden wordt aan de geschiedenis van Abel, van Jona, van Lot en zijn vrouw en den ondergang van Sodom en Gomorra historisch karakter toegekend.

Nu kan men zich aan de klem van dit standpunt ten opzichte van het Oude Testament van onzen Heiland niet onttrekken met het argument der zoogenaamde accommodatietheorie: alsof Jezus zich eenvoudig in Zijn uitlatingen aan de heerschende

meening van Zijn tijd- en landgenooten zou hebben aangepast. Hoe men het dan ook wendt, Jezus heeft dus in zoo'n punt niet de waarheid gesproken, in zoo'n cardinaal punt! Jezus kan dan in zaken van religie niet een betrouwbare gids worden genoemd. En is uit vergissing Jesaja 53 en Psalm 22 gaan uitvoeren als onderdeel van één absoluten Goddelijken eisch. Ook kan men niet zeggen (zoals o.a. Friedrich Delitzsch doet), dat Jezus niet alzóó gesproken heeft, maar dat het Evangelie is verjudiseerd of verjoodscht. Dat we dus het oorspronkelijk Evangelie uit die Joodsche windselen moeten losmaken. De overlevering spreekt op dit punt eenparig en sterk. Het is maar niet iets incidenteels, doch Jezus heeft bij meerdere gelegenheden en volgens verschillende getuigen Zich over het Oude Testament in den boven omschreven zin uitgelaten en we moeten dus tot de conclusie komen, dat Jezus aan het Oude Testament de waarde heeft toegekend van een canoniek, een Goddelijk gezaghebbend boek.

De Apostelen en de Christelijke Kerk hebben Jezus in die waardschatting van het Oude Testament gevolgd. We noemen als sterk voorbeeld II Tim. 3:16 en 17, waar Paulus van de Schrift van het Oude Testament zegt: „al de Schrift is van God ingegeven, door God geïnspireerd“.

Maar na Christus' heengaan van de aarde naar den hemel begon toch een moeilijk vraagstuk ten opzichte van 't O. T. zich voor te doen. Een vraagstuk, waarover tot op heden het laatste woord niet is gezegd. Het ligt in deze twee termen: Christus beschouwde het Oude Testament als Goddelijk gezaghebbend en Christus heeft den eisch, dien het Oude Testament Hem volgens eigen zeggen stelde, vervuld. „Het is volbracht“.

UIT DE SCHRIFT

Een vriend van God.

En hij is een vriend van God genaamd geweest.

Jac. 2:23b.

„Zeg mij wie uw vrienden zijn en ik zal u zeggen wie gij zijt“, is een oud spreekwoord, waarvan de beteekenis nog dagelijks duidelijk in het licht treedt.

Vriendschap toch vormt een onmisbare schakel in den keten, die de menschen aan elkander verbindt.

De behoefte aan vriendschap is den mensch ingeschapen. Zij is een bewijs, dat hij aan zichzelf niet genoeg heeft, om zich gelukkig te gevoelen. Zij berust op overeenstemming van de neigingen en begeerten des harten.

Wij zoeken daarom de vriendschap van hen, met wie wij ons het meest één gevoelen in denken en handelen.

Wie dan ook inderdaad een goeden vriend heeft gevonden, met wien hij zich van harte één gevoelt, die mag zich verheugen in een kostelijken schat, waardoor het levensgenot niet weinig verhoogd wordt.

In de Heilige Schrift wordt de vriendschap dan ook als een heerlijke en begeerlijke zaak voorgesteld.

Of de vriendschap, die gesloten wordt, werkelijk bevorderlijk is aan het wederzijdsche heil van hen, die vriendschapsbanden hebben aangeknoopt, hangt echter af van den innerlijken toestand, waarin beiden verkeerden.

Menige vriendschapsband heeft in plaats van werkelijk heil, enkel ellende teweeg gebracht.

Hier dient dus goed te worden onderscheiden.

Gods Woord wijst ook ten deze ons den weg, als het ook bij de vriendschap onze aandacht vestigt op de groote tegenstelling: vriendschap Gods en vriendschap der wereld. Zoo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand Gods genaamd. Jac. 4:4.

Alle vriendschap onder de menschen, van wel-